

ПРОБЛЕМИ ОХОРОНИ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ В УКРАЇНІ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

доц. Хворост О.О., студент Олійник О.В.

Поступово в наше суспільство приходить розуміння того, що саме інтелект і знання сьогодні є дійсним капіталом нації. У зв'язку з цим не можна не відзначити значну законодавчу та організаційно-правову роботу у сфері інтелектуальної власності, здійснену нашими фахівцями за ці роки. Результати цієї діяльності були визнані впливовими міжнародними організаціями і наблизили нашу країну до входження в світову спільноту як рівноправного партнера.

В подальшому від розв'язання проблеми створення ефективної системи охорони інтелектуальної власності залежить міцність фундаменту для інноваційної моделі розвитку України, її модернізації, підвищення конкурентоспроможності у світовій соціально-економічній системі.

Проблеми охорони інтелектуальної власності сьогодні вийшли в світі на перший план і стали вже не просто юридичними або комерційними питаннями. Унаслідок всеосяжної інтелектуалізації сучасної світової економіки вони дедалі більше стають політичною проблемою, пов'язаною з економічною безпекою та вимагають стратегічних підходів до їх вирішення. Важливо враховувати, що в основному вже сформувалася глобальна система регулювання охорони інтелектуальної власності. Україна повинна адаптуватися до неї, якщо планує розвиватися як складова частина світового господарства, а не як економіка, відмежована від світових тенденцій соціально-економічного й технологічного розвитку.

Реальні тенденції у сфері реєстрації та використання прав інтелектуальної власності в Україні залишаються суперечливими й не свідчать про ефективне функціонування системи її охорони. Нестабільність умов для винахідницької та раціоналізаторської діяльності через, головним чином, погіршення матеріально-технічних і фінансових умов в інноваційній сфері.

У сукупності проблем охорони інтелектуальної власності в Україні найгострішими є такі: охорона комп'ютерних програм і баз даних (відзначили 65,3% опитаних УЦЕПД експертів), захист від недобросовісної конкуренції (55,6%), охорона знаків для товарів і

послуг (товарних знаків) — 52,1%, охорона виробників аудіовізуальної продукції — 50,0%.

На думку експертів, створенню в Україні ефективної системи охорони інтелектуальної власності перешкоджають передусім недоліки правової системи країни. Значну роль відіграє і пануюча в суспільстві зневага до охорони прав інтелектуальної власності, відсутність належного інформаційного забезпечення діяльності в галузі охорони інтелектуальної власності. Водночас навіть серед експертів спостерігається певна недооцінка соціально-економічних механізмів охорони інтелектуальної власності.

Аналіз, проведений в науковцями, показав, що в структурі законодавчого регулювання питань охорони інтелектуальної власності не розв'язано такі важливі проблеми: володіння й управління правами на об'єкти інтелектуальної власності, створені за рахунок коштів державного бюджету й загальнодержавних централізованих фондів; колективне управління авторським і суміжними правами; регулювання ринку інтелектуальної власності, передача на комерційних засадах прав на об'єкти інтелектуальної власності; нормативно-правове забезпечення розвитку франчайзингу — продажу або тимчасового надання в користування товарного знака під контролем його власника; захист комерційної інформації підприємств, а також ноу-хау; захист відомих товарних знаків, які не потребують реєстрації; захист фірмових найменувань; оцінка вартості нематеріальних активів; охорона раціоналізаторських пропозицій; охорона порід тварин; охорона фольклору, народних художніх промислів і традиційних знань.

Можливі розв'язання існуючих проблем наступні:

- забезпечення міжнародних-правових умов;
- забезпечення розвитку внутрішнього правового поля;
- організація управління й розвиток інфраструктури в сфері охорони інтелектуальної власності;
- захист прав власників і споживачів від недобросовісної конкуренції;
- удосконалення економічних важелів охорони інтелектуальної власності;
- освіта й формування громадянської свідомості.